

LOB /// Tom Luken

LOB: wat zegt het onderzoek echt?

De loopbaancompetenties zijn voortgekomen uit onderzoek bij hoogopgeleide, professionals van gemiddeld 40 jaar. Zij zijn overgezet naar hbo, mbo, vmbo en recentelijk havo/vwo. Daarbij is geen aandacht besteed aan de graduele of kwalitatieve verschillen die we tussen deze groepen moeten verwachten. Meijers concludeert dat leerlingen nu nauwelijks over loopbaancompetenties beschikken, maar dat zij deze in een goede leeromgeving willen en kunnen verwerven. Waarom vindt hij mij vooringenomen en onlogisch als ik de indruk heb dat het om nieuw en volwassen gedrag gaat?

Objectiviteit en wetenschappelijkheid

Meijers meent dat ik gesuggereerd heb, dat het werk van hem en Kuijpers niet objectief is en onwetenschappelijk. Ik heb echter twee feiten vastgesteld. Het eerste feit is dat het onderzoek van Kuijpers en Meijers niet van objectieve metingen uitgaat. Zij gebruiken vragenlijsten die meningen in kaart brengen. In hun wetenschappelijke artikel uit 2009 in *Pedagogische Studiën* schrijven zij ook zelf, dat percepties van gedrag worden gemeten en niet het eigenlijke gedrag.

Het tweede feit is dat het door Kuijpers en Meijers gehanteerde onderzoekdesign geen conclusies toelaat over de (lange-termijn) effecten van de bepleite onderwijsvernieuwingen. Ook dit erkennen zij zelf als zij in het genoemde artikel schrijven dat hun onderzoek 'verkennend' is en dat het 'geen uitsluitel geeft over de ontwikkeling van loopbaancompetenties bij leerlingen in de tijd'.

Meijers beroept zich op het feit dat hij artikelen in wetenschappelijke tijdschriften heeft gepubliceerd. Maar de boodschap die door de redactie van *Pedagogische Studiën* is geaccepteerd, is een andere dan de boodschap die in vaktijdschriften wordt verkondigd. Wat Kuijpers en Meijers in de ene context presenteren als een verkennend onderzoek dat nog geen uitsluitel geeft, zetten zij in de andere context neer als een bewezen feit waaruit radicale onderwijshervormingen kunnen worden afgeleid.

Effecten van reflectie

Het merendeel van de publicaties van Kuijpers en Meijers heb ik gelezen. Steeds zie ik dat de verwachte relatie tussen reflectie en positieve effecten niet wordt gevonden. Vaak zijn de uitkomsten zelfs omgekeerd aan de verwachting. In een overzicht over hun eigen onderzoek (*Leren kiezen/kiezen leren*) schrijven Meijers c.s. zelf: 'Er is slechts één uitzondering op de regel dat loopbaanreflectie negatief samenhangt met keuzezekerheid ... reflecterende gesprekken dragen negatief bij aan leermotivatie.' En over hun onderzoeken in het hbo: 'Studenten die méér reflecteren over hun loopbaan overwegen vaker om hun opleiding voortijdig te staken; ze beschikken over een minder

ontwikkelde arbeidsidentiteit en ze zijn ook minder zeker van de keuzes die ze voor hun huidige opleiding hebben gemaakt, dan studenten die minder reflecteren.'

In minstens vijf publicaties formuleren Kuijpers en Meijers een andersluidende hoofdconclusie, bijvoorbeeld: 'Naarmate deelnemers meer loopbaancompetenties ontwikkelen neemt hun leermotivatie toe, neemt de dreiging dat zij voortijdig de opleiding verlaten af en ontwikkelen zij een stabielere beroepswens.' Voor wat betreft de loopbaancompetentie reflectie is dit onwaar en misleidend.

Risico's

Meijers heeft gelijk als hij zegt dat ik niet bewezen heb dat reflectie schadelijk is. Op basis van argumenten heb ik op risico's gewezen. Dat is mijn goed recht en misschien zelfs mijn plicht. Meijers heeft tevergeefs gepoogd mijn argumenten te ontzenuwen. Hij legt de bewijslast bij mij. Maar moet hij niet ook zelf proberen te bewijzen dat de door hem ingezette onderwijshervormingen geen ongewenste bijwerkingen hebben?

Perspectief

In diverse publicaties heb ik perspectieven geschetst voor een effectievere (studies)loopbaanbegeleiding. Jammer dat Meijers daarvoor geen interesse toont. En dat hij zo weinig open staat voor kritiek en voor de noodzaak om (ontwikkelings)psychologische kennis in te bouwen in theorie en praktijk van LOB.

Tom Luken is arbeids- en organisatiepsycholoog en onafhankelijk onderzoeker en adviseur bij loopbaanvraagstukken. E-mail: tluken@planet.nl